

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Kürt kültürünün, Kürtçe'nin, Kürtçe sanatın ve Kürt sanatçıların üzerindeki baskıların araştırılması ve bu topraklarda yaşayan tüm dillerin, kültürlerin, sanatın özgürce gelişiminin önünün açılmasına dönük gerekli politikaların belirlenmesi ve uygulanması amacıyla Anayasa'nın 98'nci, İçtüzüğü'nün 104'ncü ve 105'nci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Adalet KAYA

Diyarbakır Milletvekili

Beritan GÜNEŞ ALTIN

Mardin Milletvekili

Ceylan AKÇA CUPOLO

Diyarbakır Milletvekili

Hüseyin OLAN

Bitlis Milletvekili

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Anadolu ve Mezopotamya topraklarında birçok halk ve inanç grubu yüzyıllardır var olmasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti, tek dil, tek din- tek mezhep ve tek kültür üzerine inşa olunmuştur. Yüzyıldır bu kuruluş perspektifiyle homojen bir ulus yaratmak için türlü politikalar ve aygıtlar devreye konulmuştur. Bu uygulamaların birçok farklı halk ve inanç grubu gibi Kürtler de yoğun şekilde muhatabı ve mağduru olmuştur. Erken Cumhuriyet döneminden günümüze kadar Kürt dilinin, kültürünün, sanatının kamusal alandaki görünürlüğünün ortadan kaldırılması ise temel yaklaşımlardan birisi olarak belirlenmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Kürtçe her kelime için para cezası uygulamasına gidilmiş; Kürt kültürüne ait kıyafet giyenler gözaltına alınmış; Kürtçe şarkılar Türkçeleştirilmiş ve daha birçok uygulamaya gidilmiştir. 2016 yılında ilan edilen ve hukuki olarak son bulsa dahi pratikte birçok uygulamasının sürdüğü OHAL ile birlikte ise birçok Kürt dil kurumu kapatılmış, Kürtçe tiyatro oyunları ile Kürtçe müzik yapan sanatçıların konserleri makul ve makbul herhangi bir gerekçe sunulmadan yasaklanmış, Kürtçe şarkı söyleyen sokak müzisyenleri kolluk kuvvetleri eliyle engellenmiştir. Bu engellemeler ve baskılar, son bulmak bir yana her geçen gün artarak büyümektedir.

Kürt sanatı ile Kürt sanatçıları üzerindeki son iki yılda yaşanan kimi baskılara ve engellemelere dair birkaç örnek vermek gerekirse eğer:

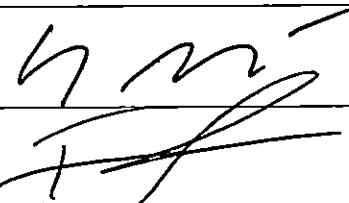
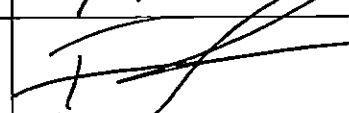
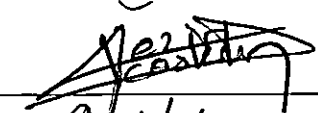
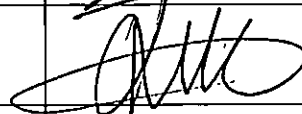
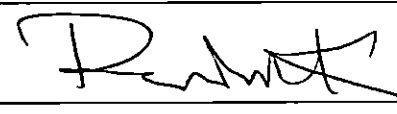
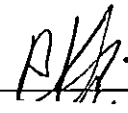
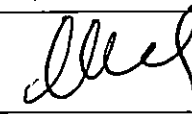
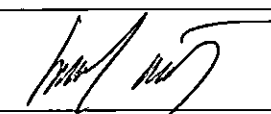
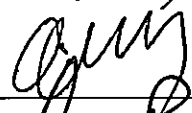
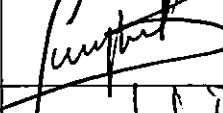
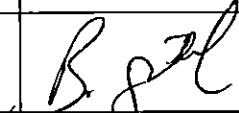
- Mezopotamya Kültür Merkezi'nin (Navenda Çanda Mezopotamya) 30. kuruluş yıl dönümü dolayısıyla düzenlenecek olan "Berbang" adlı konserin Kadıköy Kaymakamlığı tarafından yasaklanmasını,
- 2021'de Mardin Valiliği'nin Kürtçe sahnelenen "Tartuffê" tiyatro oyununu pandemi gerekçesiyle yasaklamasını,
- Yıllardır, İstanbul İstiklal Caddesi'nde birçok dilde müzik yapan müzisyenlere herhangi bir engel çıkarılmazken Kürtçe müzik yapan müzisyenlerin sistematik şekilde kolluk tarafından engellenmesini, gözaltına alınıp enstrümanlarına el konulmasını,
- Kasım 2021'de AKP yönetimindeki Keçiören Belediyesi'nin "Kürtçe müzik yapılacak" gerekçesiyle sanatçı Mem Ararat'ın konser vereceği salon için yapılan sözleşmeyi tek taraflı feshetmesini,
- Mart 2022'de Cizre'de Kürtçe Mem û Zîn tiyatro oyununun Cizre Kaymakamlığı tarafından iptal edilmesini,

- Mayıs 2022’de AKP yönetimindeki Çayırova Belediyesi’nin Kürtçe “Don Kixot” isimli oyunu için sözleşme yapılmasına rağmen salon vermemesini,
- Mayıs 2022’de AKP yönetimindeki Derince Belediyesi tarafından Kürt sanatçı Aynur Doğan’ın konserinin iptal edilmesini,
- Mayıs 2022’de Metin-Kemal Kahraman’ın Muş konserinin Valilik tarafından yasaklanmasını,
- Temmuz 2022’de Kürt opera sanatçısı Pervin Çakar’a, repertuarında Kürtçe eserler olması nedeniyle Artuklu Üniversitesi’nin kendisine salon vermemesini,
- Haziran 2023’te “Haylo Dîsa Tevlihev Bû” adlı tiyatro oyununun Tatvan Kaymakamlığı tarafından gerekçesiz yasaklanmasını,
- Haziran 2023’te yine Mezopotamya Kültür Merkezi’nin “Horasan Öyküleri” etkinliğinin Fatih Kaymakamlığı tarafından yasaklanmasını sayabiliriz.

Yukarıda sayılan örnekler 2021 yılından itibaren Kürt sanatı ve sanatçıların yaşadığı baskı ve zor uygulamalarının yalnızca birkaçıdır. Ayrıca son 9 yılda yani 2014’ten bu yana sadece Kürtçe konuştuğu ya da Kürtçe müzik dinlediği için fiziki saldırıya uğrayan yüzlerce yurttaşın en az 6’sı hayatını kaybederken 252’si de yaralanmıştır.

Tüm bu sayılan baskılar, son günlerde Batman, Bitlis, Diyarbakır, Urfa, Şırnak gibi iller başta olmak üzere ve Kürtlerin yoğun yaşadığı illerin tamamında Kürtçe sanat üretimi yapan sanatçılar üzerinde uygulanan psikolojik tehditler ile had safhaya ulaşmıştır. Mezopotamya Kültür Merkezi mensubu sanatçılar, uzun yıllardır devam eden ancak son 4 aydır katlanarak büyüyen sistematik, periyodik psikolojik baskıya maruz bırakılmaktadırlar. Kürtçe sanatsal üretim yapan sanatçılar zaman zaman fiziki takibe maruz bırakılmakta, özel hayatlarına dair türlü çirkin ve hakaretamiz tehditlerle karşılaşmaktadırlar. Kürt kültürüne dair sanatsal üretimleri bitirmek maksatlı olduğu düşünülen bu baskılar son günlerde boyut değiştirerek “Sizi sarı torbalara koyacağız”, “Bekleyin neler olacağını, göreceksiniz” gibi yaşamlarını tehdit eder boyutlara ulaşmıştır.

Tüm bunlardan hareketle, Kürt kültürünün, Kürtçe’nin, Kürtçe sanatın, Mezopotamya Kültür Merkezi özelinde Kürt sanatçıların üzerindeki baskıların araştırılması ve bu topraklarda yaşayan tüm dillerin, kültürlerin, sanatın özgürce gelişiminin önünün açılmasına dönük gerekli politikaların belirlenmesi ve uygulanması için Meclis araştırması açılması zaruridir.

1	SEZAI TEMELLİ	MUŞ	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
4	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
5	KEZİBAN KONUKÇU KOK	İSTANBUL	
6			
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
10	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17			
18			
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	